

Bestuursverslag 2014-2015

PO-2801

Vastgesteld in het bestuur op 30 mei 2016

Vereniging Samenwerkingsverband passend primair onderwijs Regio Leiden
Samenwerkingsverband PO 2801

Lammenschansweg 130-D
2321 JX Leiden
telefoon 071-5351710

KvK 593 46 914

Inhoud

I	Algemene informatie	
1.	Samenwerkingsverband ppo Leiden	4
2.	Organisatie van het samenwerkingsverband	4
	a. Structuur	4
	b. Uitvoeringsorganisatie	5
	c. Medezeggenschap	5
	d. Bestuur en management/Organogram	5
3.	Kernactiviteiten en organisatiedoelen	7
	a. Taakopvatting en missie	7
	b. Visie	7
	c. Concrete doelen	8
4.	Kenmerken financieel beleid	9
	a. Allocatie	9
	b. Overige kaders	9
	c. Planning en control	10
	d. Bedrijfsvoering en AO-IC	10
II	Algemeen Beleid	
1.	Kwaliteitsbeleid	13
2.	Personeelsbeleid	15
3.	Huisvesting	15
4.	Governance	15
III	Financieel beleid	
1.	Analyse financiële situatie	17
2.	Afwijkingen van de begroting	17
3.	Bestemming resultaat	17
	a. Weerstandsvermogen	17
	b. Voorzieningen	17
4.	Investeringen en aanbestedingen	18
5.	Treasury	18
IV	Continuïteit	
1.	Meerjarenbegroting	19
2.	Risicomanagement	20
3.	Meerjarenbegroting	22
V	Rapportage interne toezichthouder	25
Bijlagen:		
1.	Overzicht aangesloten besturen	
VI	Jaarrekening	
	27/1	

I Algemene informatie

1. Samenwerkingsverband PPO regio Leiden

Dit is het eerste bestuursverslag van de Vereniging Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs regio Leiden. Het betreft het verslag over het verlengde boekjaar 1 augustus 2014 tot en met 31 december 2015.

Hoewel net als andere samenwerkingsverbanden ook PPO regio Leiden al in november 2013 is opgericht, is het als operationeel samenwerkingsverband gestart op 1 augustus 2014, met de aanvang van 'passend onderwijs' en de bekostiging daarvan. In dit verslag kijken we dan ook terug op het eerste schooljaar en de eerste vijf maanden van het tweede schooljaar en dus vooral naar de implementatie van het eerste ondersteuningsplan.

2. Organisatie van het samenwerkingsverband

a. Structuur

Samenwerkingsverband PPO regio Leiden is een vereniging, waarvan het ledenbestand en scholenbestand (2015) is opgenomen in bijlage 1. Het samenwerkingsverband heeft geen vrijwillig aangesloten leden.

Het samenwerkingsverband telt dertig schoolbesturen primair en speciaal onderwijs die onderwijs verzorgen in de gemeenten Leiden, Leiderdorp, Zoeterwoude, Voorschoten, Oegstgeest, Wassenaar en Kaag en Braassem.

Het samenwerkingsverband telt:

- 80 scholen voor regulier basisonderwijs (zie bijlage 3);
- 1 school voor speciaal basisonderwijs (SBO De Vlieger), en
- 5 scholen voor speciaal onderwijs (De Brug, school van het Pedologisch Instituut, De Leo Kanner, school voor kinderen met autisme, De Korte Vliet, school voor zeer moeilijk lerende kinderen, De Thermiek, school voor kinderen met ernstige lichamelijke en/of verstandelijke beperkingen Orion, een school voor kinderen van 3 tot 12 jaar die een combinatie van onderwijs en jeugdhulp nodig hebben.

Om de samenwerking van scholen en lokale voorzieningen te stimuleren, is het samenwerkingsverband georganiseerd in kringen (zie hoofdstuk 3). Het adviserende en ondersteunende deel van de uitvoeringsorganisatie sluit aan op deze kringen.

b. Uitvoeringsorganisatie

De uitvoeringsorganisatie van het samenwerkingsverband richt zich op ondersteuning en advisering van scholen bij het tot stand komen van passend onderwijs middels trajectbegeleiding (adviseurs passend onderwijs) en heeft daarnaast tot taak de toelaatbaarheid van leerlingen tot het speciaal (basis-) onderwijs te beoordelen. Voor de vormgeving/uitvoering van ondersteuning ('expertteam') heeft het samenwerkingsverband een meerjarige overeenkomst met zowel de Ambulante Educatieve Dienst (AED) te Leiden en de Schooladviesdienst (SAD) te Wassenaar.

c. Medezeggenschap

Het samenwerkingsverband heeft een Ondersteuningsplanraad (OPR) bestaande uit 4 personeelsleden en 4 ouders.

De OPR is vooral gesprekspartner als het gaat om het ondersteuningsplan en de verdere ontwikkeling van het beleid van het samenwerkingsverband.

De personele medezeggenschapsraad (P-MR) is gesprekspartner voor de personele aangelegenheden conform de Wet medezeggenschap scholen.

Voor beide medezeggenschapsorganen is een reglement vastgesteld.

d. Bestuur en management/Organogram

Het samenwerkingsverband is een vereniging, waarvan alle leden zitting hebben in de Algemene Ledenvergadering. Deze ALV heeft een aantal statutaire bevoegdheden, zoals het vaststellen van begroting en rekening en de benoeming van de registeraccountant. De ALV functioneert tevens als toezichthouder.

Het bestuur wordt gevormd door schoolbesturen, die zoveel mogelijk een evenredige vertegenwoordiging vormen van zowel de regio's binnen het samenwerkingsverband, de denominaties als van regulier en speciaal onderwijs.

In de verslagperiode wordt het bestuur gevormd door:

- de heer G.J. van Adel, voorzitter, van Openbaar Primair Onderwijs Oegstgeest
- de heer M.A.J.A. de Pinth, vice-voorzitter/secretaris, van PROO Leiden
- de heer R.J. de Jong, lid, van St. Katholiek Onderwijs Wassenaar
- de heer K. Roosjen, penningmeester, van St. Speciaal Onderwijs Leiden
- de heer S.G. Verheul, lid, Leo Kanner Onderwijsgroep
- de heer I.H. Weijdema, lid, van Prot. Chr. Schoolvereniging Voorschoten
- mevrouw P.F. Verhoeckx, lid, van st. Confessioneel Onderwijs Leiden

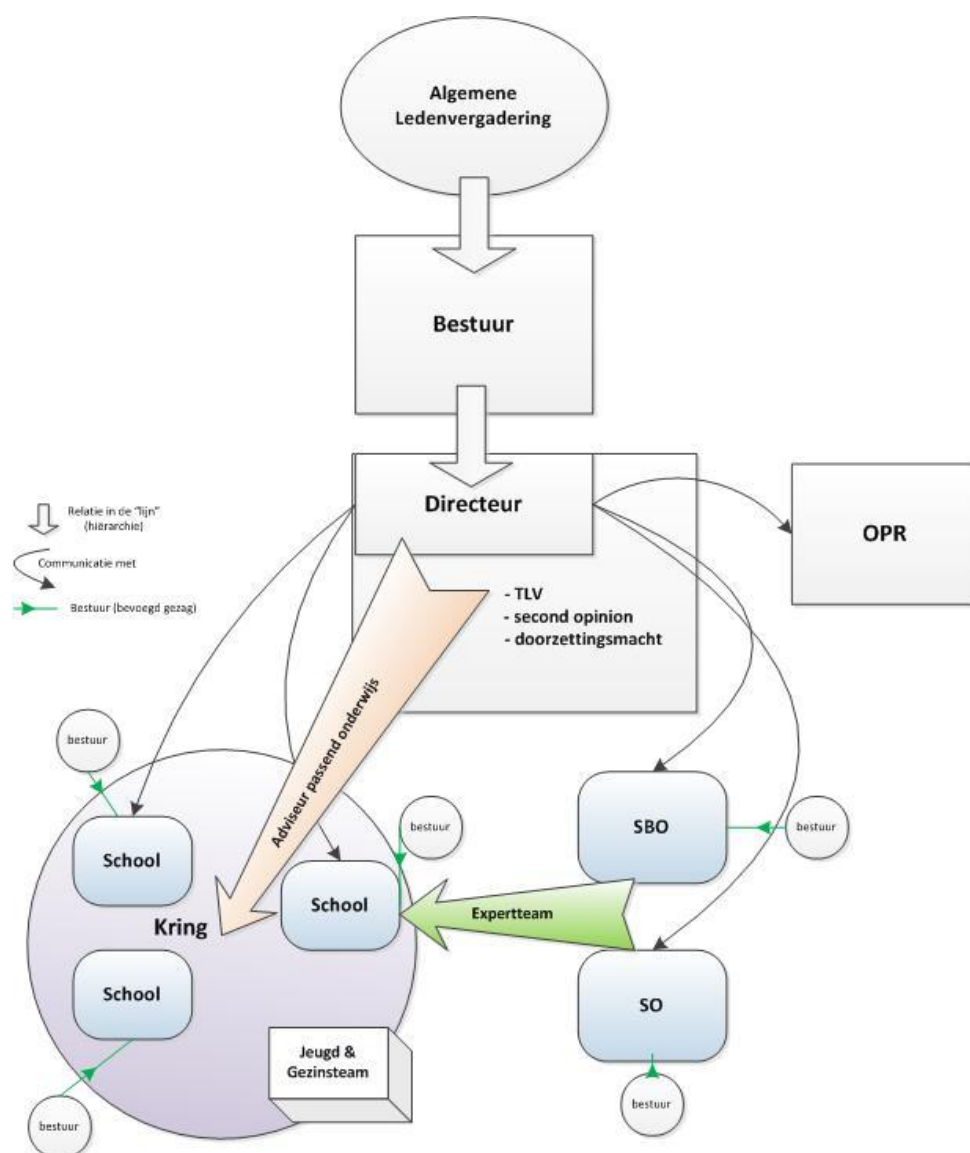
Mevrouw S. Feenstra en de heer R. Niehe hebben het bestuur tijdens de verslagperiode verlaten.

Het bestuur heeft in de verslagperiode 13 maal vergaderd. De vergaderingen worden inhoudelijk voorbereid door de directeur en stukken worden ter bespreking, goedkeuring dan wel vaststelling voorgelegd aan het bestuur. De uitgangspunten voor het beleid zijn vastgelegd in het ondersteuningsplan.

De dagelijkse leiding berust bij de directeur, mevrouw R.J. van den Berg, die tevens leiding geeft de medewerkers van het samenwerkingsverband. De taken en bevoegdheden van de directeur zijn vastgelegd in een managementstatuut. De directeur wordt bijgestaan door een stafmedewerker en een managementassistent.

Zie ook hoofdstuk II Governance-ontwikkelingen.

Structuur en bestuur en management samengevat:

3. Kernactiviteiten en organisatiedoelen

a. Taakopvatting/missie

Schoolbesturen met scholen voor primair en speciaal onderwijs die onderwijs verzorgen in de gemeenten Leiden, Leiderdorp, Zoeterwoude, Voorschoten, Oegstgeest, Wassenaar en Kaag en Braassem hebben met ingang van het schooljaar 2014-2015 de opdracht om voor alle leerlingen binnen deze gemeenten passend onderwijs te organiseren.

In ons ondersteuningsplan hebben we onze missie als volgt verwoord:

Het bieden van passend onderwijs aan elk kind, aansluitend op zijn of haar ontwikkeling en talenten.

Het samenwerkingsverband richt daartoe een integraal systeem van ondersteuningstoewijzing in. Het bouwt voort op bestaande verworvenheden en wat in de samenwerkingsverbanden WSNS (regio Leiden en Wassenaar) al is ontwikkeld en gerealiseerd: een continuüm van ondersteuning met lage verwijzingspercentages naar speciaal (basis) onderwijs. Het samenwerkingsverband heeft de ambitie om de mogelijkheden van scholen om passend onderwijs te verzorgen nog verder te vergroten en met meer menskracht en middelen nog betere ondersteuning te bieden.

b. Visie

- ❖ Het samenwerkingsverband streeft ernaar om passend onderwijs voor ieder kind te realiseren, waar mogelijk en wenselijk binnen de wijk of gemeente. Regulier waar het kan, speciaal waar nodig. De school is in staat (vroegtijdig) de onderwijsbehoefte te bepalen en wordt in staat gesteld om met maximale expertise het arrangeren op schoolniveau mogelijk te maken. Het is dan ook van belang dat scholen hiertoe gefaciliteerd worden en met expertise en/of met (financiële) middelen hun eigen kracht kunnen benutten. Het samenwerkingsverband wil dit bereiken/ borgen met een afspraak over basisondersteuning op een hoog niveau.
- ❖ Ouders worden vroegtijdig betrokken. Zij denken en praten mee over de wijze waarop ondersteuning wordt gerealiseerd. Deze betrokkenheid (ouders als educatieve partner) is structureel en versterkt daarmee de kwaliteit van het arrangement. Scholen werken nauw samen met het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en de jeugdhulpverlening vanuit de gemeenten en stemmen zo af wat nodig is in en voor het gezin.
- ❖ Voortzetting van lage verwijzingspercentages naar speciaal (basis) onderwijs en de ambitie om de afspraak over basisondersteuning op een hoog niveau vast te stellen, betekent niet dat de rol van het speciaal (basis) onderwijs snel zal afnemen. Integendeel, het samenwerkingsverband hecht aan hoogwaardig speciaal (basis) onderwijs en garandeert de toegang hiertoe voor kinderen

waarvoor duidelijk is dat zij hierbij gebaat zijn. Het samenwerkingsverband streeft ernaar om de bestaande schotten tussen speciaal basisonderwijs en speciaal onderwijs te slechten, waardoor zich gespecialiseerd onderwijs kan ontwikkelen. Aan de vraag naar flexibele arrangementen kan daarmee worden voldaan.

- ❖ Het samenwerkingsverband zal bureaucratie vermijden, klein en tegen zo laag mogelijke kosten zijn opgebouwd en slagvaardig en onafhankelijk kunnen opereren. Het samenwerkingsverband zal zich verder bottom up ontwikkelen.

c. Concrete doelen

- ❖ De basisondersteuning op een hoog niveau

Doel:

Iedere school is in staat om de ondersteuningsbehoeften van kinderen vast te stellen en vervolgens, *samen met* de ouders, ondersteuning te arrangeren. Iedere school werkt vanuit de principes van handelingsgericht werken en wordt daarbij ondersteund door een collegiaal netwerk, aangestuurd door de interne begeleider. Dit netwerk bestaat uit ouders, de leerkracht en expertise en specialismen 'van buiten'. De school houdt de regie.

Strategie:

Scholen ontvangen financiële middelen om de basisondersteuning op een hoog niveau te organiseren (€100 per leerling). Daarnaast ontvangen scholen arrangementsmiddelen (het oude schooldeel van LGF) die nu schoolbreed kunnen worden ingezet.

De voormalige rugzakbegeleiders van de AED, vormen samen met experts uit het SBO een expertteam dat per kring formatie krijgt toe gewezen. De experts worden op basis van het uitgangspunt: 'doen wat nodig is' en op basis van solidariteit tussen de scholen, ingezet.

Over de omvang waarmee en de wijze waarop het expertteam functioneert, zijn door PPO met de AED en SBO de Vlieger afspraken gemaakt.

- ❖ De schoolomgeving en de kring

Doel:

Het uitgangspunt "school en regulier" wordt versterkt door plaatselijk samen te werken met de daar beschikbare maatschappelijke voorzieningen, waaronder in ieder geval het jeugd- en gezinsteam.

Strategie:

In samenwerking met gemeenten wordt sinds de decentralisatie binnen het sociaal domein en met name van de jeugdhulp, het werken op lokaal niveau bevorderd door de inzet van jeugd- en gezinsteams die op wijkniveau werken. Deze werkwijze sluit aan bij het samenwerken in de kring waar scholen de mogelijkheid hebben op om kringniveau expertise en middelen te bundelen. Ook hier is: 'doen wat nodig is en ondersteuning op maat' uitgangspunt. In het

ondersteuningsteam op school sluiten ouders, JGT-ers en de adviseur passend onderwijs en andere relevante personen aan om invulling te geven aan integrale arrangementen.

❖ Handelingsgericht werken

Doel:

Op alle scholen wordt handelingsgericht gewerkt.

Strategie:

De verantwoordelijkheid voor de invoering van een handelingsgerichte werkwijze ligt bij de school en het schoolbestuur. PPO ondersteunt de scholen hierin door de inzet van de adviseur passend onderwijs als rolmodel. Daarnaast is voor een periode van maximaal 3 jaar een HGW-trainer aangetrokken die adviseurs coacht en de scholen een impuls geeft om het HGW te versterken.

❖ De route

Doel:

Het inrichten van een transparante route voor ondersteuningstoewijzing.

Strategie:

PPO faciliteert scholen bij het doorlopen van de juiste route om antwoord te geven op de ondersteuningsbehoefte van kinderen door middelen over te dragen én door de inzet van de adviseur passend onderwijs en de onderwijsspecialist als eerste (wettelijke) deskundige bij de toekenning van een toelaatbaarheidsverklaring.

Monitoring:

Om vast te stellen of de hierboven genoemde doelstelling is gehaald, is binnen PPO een implementatiemonitor ontwikkeld. Deze monitor kent 3 meetmomenten waarbij betrokkenen bij het ondersteuningsteam een korte vragenlijst invullen. Bij het opstellen van dit jaarverslag zijn de resultaten van de 2^e meting beschikbaar (zie bijlage 3). De monitor is ook gehanteerd in de samenwerkingsverbanden Duin en Bollenstreek en Rijnstreek waardoor benchmarking mogelijk werd. Op basis van de eerste 2 metingen kan op hoofdlijnen worden vastgesteld dat de route van ondersteuningstoewijzing door de betrokken actoren de beoogde resultaten oplevert.

❖ Extra ondersteuning buiten het regulier onderwijs

Doel:

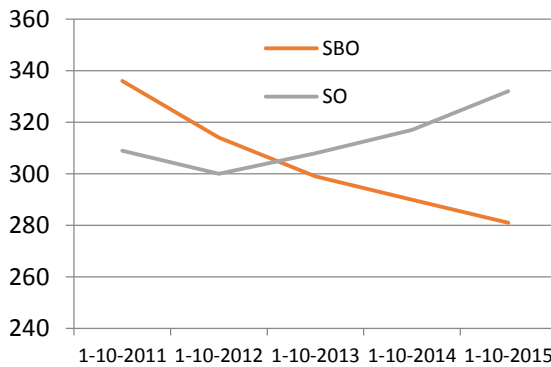
Het inrichten van een dekkend netwerk van hoogwaardige speciale voorzieningen in aanvulling op de basisondersteuning van de reguliere scholen. Het huidige speciaal (basis) onderwijs dient zich daarbij door te ontwikkelen naar 'gespecialiseerd' onderwijs, door de bestaande schotten tussen speciaal basisonderwijs en speciaal onderwijs te slechten en de mogelijkheden van en voor flexibele arrangementen te verruimen.

Strategie:

Om de beoogde samenwerking vorm te geven is gestart met een proces om de voorziening van jonge risicokinderen 'De Houtmarkt' af te bouwen en een observatievoorziening waarin nog geen onderscheid gemaakt wordt naar SO of SBO in te richten. In deze voorziening blijven jonge kinderen ingeschreven in het regulier basisonderwijs.

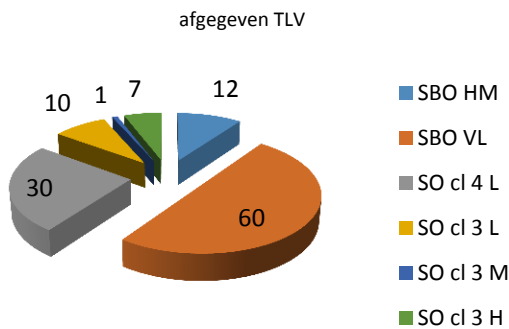
Voor verdere groei naar gespecialiseerd onderwijs is meer tijd nodig. Reden waarom de planperiode van het ondersteuningsplan met een jaar verlengd is tot augustus 2017.

Het samenwerkingsverband heeft geen concrete doelstellingen met betrekking tot de reductie van deelname aan het speciaal (basis-) onderwijs. De deelname daarvan geeft daar ook nog geen aanleiding toe:

Het SBO heeft op de peildatum 1 oktober 2015 een deelnamepercentage van 1,42%, wat ver onder het landelijk gemiddelde ligt (2,47%). Het deelnamepercentage van het SO is met 1,65%, iets boven landelijk gemiddeld.

Uit het jaarverslag van de toelaatbaarheidscommissie kunnen we opmaken dat meer dan de helft van de afgegeven toelaatbaarheidsverklaringen (TLV) uit SBO-TLV's bestaan:

Begin juni 2015 telt het speciaal onderwijs voor ons samenwerkingsverband 350 leerlingen, waarvan 25 op basis van een TLV, 255 op basis van een "oude" Cvi-indicatie en 70 met een residentiële plek. Van de leerlingen met een TLV loopt deze van 22 leerlingen af op 31 juli aanstaande.

4. Kenmerken financieel beleid

a. Allocatie van middelen

Belangrijkste uitgangspunt voor het allocatiemodel van het samenwerkingsverband is dat zowel de ondersteuningsmiddelen voor het speciaal (basis-) onderwijs als de kosten aan de uitvoeringsorganisatie, waarin ook de adviseurs passend onderwijs en het expertteam centraal worden gedragen. Er is derhalve voor scholen geen financiële drempel of afweging om te verwijzen of een beroep te doen op expertise.

Daarnaast is door het samenwerkingsverband gekozen voor decentrale verantwoordelijkheid. Elk bestuur is verantwoordelijk voor zijn school of scholen. Dit betekent dat het schoolbestuur de verantwoordelijkheid draagt voor het borgen van de basisondersteuning, inclusief de basiskwaliteit, en het uitvoeren van de kwaliteitszorg op schoolniveau.

Het samenwerkingsverband heeft kaders vastgesteld voor de basisondersteuning, waarbij het schoolbestuur de verantwoordelijkheid draagt voor het verder ontwikkelen van het niveau van de basisondersteuning. Het samenwerkingsverband bepaalt dus het “wat” van de basisondersteuning en de schoolbesturen bepalen “hoe” zij dat waarmaken.

Het samenwerkingsverband stelt voor het onderhouden en verder ontwikkelen van deze basisondersteuning een bedrag per leerling beschikbaar. Zowel in 2014 als in 2015 betrof dit een bedrag van € 100,- per leerling. Deze post bedraagt ruim 1,9 miljoen euro.

Bij de operationele start van het samenwerkingsverband, d.w.z. bij de overgangsbekostiging van passend onderwijs zoals die vanaf 1 augustus 2014 werd ingezet, heeft het samenwerkingsverband gekozen voor een overgangsmaatregel van de tot augustus 2014 geldende regeling leerlinggebonden financiering (het z.g. “rugzakje”). Dit betekent dat scholen (i.c. hun besturen) middelen ontvingen voor het organiseren van zwaardere interventies en arrangementen. In 2015 bedraagt deze overgangsmaatregel ca. € 700.000,-.

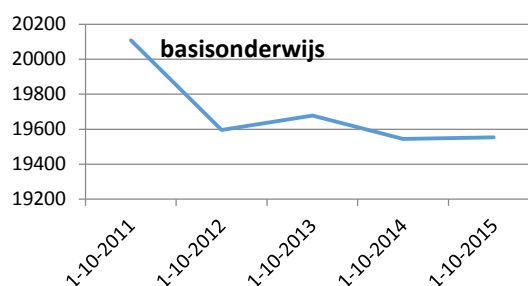
Ook na afloop van deze overgangsmaatregel (1 augustus 2016) zullen deze middelen beschikbaar blijven voor ondersteuningsarrangementen in het regulier onderwijs.

b. Overige kaders

Het aantal leerlingen in het regulier basisonderwijs is vanaf 2011 gestaag afgenomen. Hoewel dit de laatste twee jaar weer enigszins gestabiliseerd is, wordt toch rekening gehouden met zich nog voortzettende, lichte krimp en dus ook met een lichte daling van de inkomsten/

Het samenwerkingsverband heeft echter op basis van de deelname aan het speciaal

onderwijs en de leerlinggebonden financiering op de peildatum 1 oktober 2011 te maken

met een afnemende vereveningskorting. Het “saldo” van een licht dalend leerlingenaantal en de positieve verevening levert tot 2021 stijgende inkomsten op. Het samenwerkingsverband zal de middelen die voor de scholen beschikbaar zijn dan ook tenminste op het huidige niveau kunnen handhaven. Hier wordt uiteraard in de meerjarenbegroting op geanticipeerd (zie Continuïteitsparagraaf).

c. Planning en control

Het samenwerkingsverband heeft een begrotingscyclus die gebaseerd is op het kalenderjaar. Bij de start (en de overgangsbekostiging passend onderwijs) is nog sprake geweest van een schooljaarbegroting, maar vanaf 2015 is een switch gemaakt naar een kalenderjaar. Hoewel de baten van het samenwerkingsverband voor het grootste deel per schooljaar worden vastgesteld, is uiteindelijk voor het kalenderjaar gekozen om de besturen tijdig te kunnen informeren over de posten die voor de schoolbestuurlijke begrotingen van belang zijn.

Voor de management- en bestuurlijke rapportages worden kwartalen aangehouden, waarbij twee maal per jaar een integrale rapportage wordt opgesteld, die bestaat uit evaluatie en rapportage van de realisatie van inhoudelijke en organisatorische ontwikkeldoelen, getallen en kengetallen met betrekking tot leerlingenstromen en toelaatbaarheidsverklaringen.

Zoals als bij elk samenwerkingsverband heeft ook PPO regio Leiden te maken met de opbouw van de monitoring van de uitvoering door besturen/scholen. Het samenwerkingsverband dient immers zicht te houden op de ontwikkeling van de basisondersteuning en de ondersteuningsmogelijkheden van scholen, maar ook op de doelmatige besteding van middelen door besturen en scholen. Het samenwerkingsverband heeft hiertoe in de eerste planperiode een z.g. implementatiemonitor ingezet en is daarnaast gestart met een instrument voor het volgen van de basisondersteuning. Zie ook par II.1. Kwaliteitsbeleid.

d. Bedrijfsvoering/AO-IC

Uitgangspunt voor het samenwerkingsverband is dat het aantal bureaucratische processen beperkt blijft en daarnaast de daarvoor benodigde bezetting ook “lean and mean” kan blijven.

Inmiddels is een AO in concept uitgewerkt voor:

- het begrotingsproces;
- het jaarverslag;
- de managementrapportages;
- de inning van gelden grensverkeer;
- de overdrachtsverplichting speciaal basisonderwijs;
- de groeiregeling speciaal onderwijs;
- de betaalbaarstelling van middelen aan de Ondersteuningsplanraad;
- de betaalbaarstelling van facturen.

II. Algemeen Beleid

1. Kwaliteitsbeleid

Het samenwerkingsverband is in de verslagperiode begonnen met een stelsel van monitoring en kwaliteitszorg, die ook vanaf 2016 en de daarop volgende jaren verder zal worden vormgegeven.

Het samenwerkingsverband heeft de volgende aandachtsgebieden als het gaat om monitoring en kwaliteitsbeleid:

- De basisondersteuning in het regulier basisonderwijs: de verwachtingen die ten aanzien van de basisondersteuning in het ondersteuningsplan zijn verwoord, het school-ondersteuningsprofiel van de school en de wijze waarop de scholen hun zorgplicht nakomen.
- De arrangementen die in het regulier onderwijs tot stand komen ter extra ondersteuning van leerlingen of groepen leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte.
- De ontwikkeling van de samenwerking in de kringen, waaronder ook begrepen het functioneren van de adviseurs passend onderwijs, het expertteam en de jeugdhulpverlening (jeugd- en gezinsteams).
- De kwaliteit van de eigen processen, waaronder de totstandkoming van een toelaatbaarheidsverklaring.
- De kwaliteit van speciale voorzieningen (SBO en SO).
- En last but not least: de (interventie-)mogelijkheden voor leerlingen waarvoor passend onderwijs moeilijk te organiseren lijkt of het netwerk aan voorzieningen niet dekkend genoeg lijkt, zoals de “thuiszitter”.

In de verslagperiode is een aanvang gemaakt met:

- Het opzetten van de TLV-registratie met een periodieke rapportage en een jaarverslag van de commissie (TLC).
- De jaarlijkse monitoring van de basisondersteuning middels een elektronisch platform.
- Een implementatiemonitor, die zich vooral heeft geconcentreerd op de samenwerking en het functioneren van de diverse actoren rond de basisschool.

De implementatiemonitor, die samen met de samenwerkingsverbanden “Rijnland” en “Duin en Bollenstreek” wordt afgenomen, spitst zich toe op ‘arrangeren in de school’ en kijkt dan naar zes kernconcepten:

1. betrokken en op de hoogte zijn
2. samenwerking
3. heldere rollen
4. deskundigheid & kwaliteit
5. realisatie en haalbaarheid van doelen
6. vertrouwen

Conclusies en opvallende resultaten

1. *Bovengemiddelde score en onvolkomenheid van een dashboard*
Op nagenoeg alle thema's scoort PPO Regio Leiden bovengemiddeld. Met uitzondering van jeugdhulpverleners geven de respondenten aan goed op de hoogte te zijn.
2. *Ouders worden betrokken*
Ouderbetrokkenheid wordt tamelijk positief gewaardeerd door de school en door het samenwerkingsverband. Ouders zelf geven ook aan tijdig betrokken te worden door de school. Intern begeleiders ervaren de bijdrage die ouders kunnen leveren aan het benoemen van de onderwijsbehoeften van hun kind op zich als goed.
3. *Collegiaal netwerk lijkt te werken*
Zowel over de expertteams als over het ondersteuningsteam op de eigen school zijn de scholen zeer tevreden. Het wordt door bijna alle respondenten ervaren als een toevoeging aan de bestaande ondersteuningsstructuur. Daarbij zijn zowel directies als intern begeleiders zelf van mening dat de intern begeleider de sleutelrol vervult in het arrangeerproces
4. *Ouders zijn tevreden met aanpreekpunt op school*
Uit de beoordelingsvragen aan de ouders (hoeveel heeft u gehad aan..?) blijkt dat leerkracht en intern begeleider een (in de ogen van de ouders) waardevolle rol spelen in het ondersteuningstraject. Beide scores relatief hoog ten opzichte van de andere actoren die bij een traject betrokken zijn (directeur, jeugd en gezinswerker, adviseur PPO en onderwijsspecialist).
5. *Intern begeleiders en directeuren denken verschillend over elkaar*
Uit de beoordelingsvragen valt af te lezen dat directeuren en intern begeleiders aangeven tevreden te zijn over de inbreng van de ander. In het ondersteuningsplan staan duidelijk de rollen van deze twee functionarissen beschreven als het gaat om het organiseren van ondersteuning en in de praktijk lijken deze zich inderdaad zo te zetten. Opvallend is wel dat directeuren hun intern begeleider zeer hoog beoordelen, terwijl de beoordeling andersom lager is.
6. *Scholen: meer Handelingsgericht Werken, maar nog niet 100% arrangerend*
De adviseurs PPO geven aan dat een sterke vooruitgang zien bij de scholen als het gaat om handelingsgericht werken en denken. Scholen zijn beter in staat om te signaleren en zijn daarnaast steeds beter in staat om die signalen vervolgens te benoemen in termen van onderwijs- en ondersteuningsbehoeften. Anderzijds lijken scholen nog niet allemaal even goed in staat om vervolgens ook een adequaat en passend antwoord te vinden op die onderwijsbehoeften. Volgens de adviseurs is daar nog flink terrein te winnen.
7. *Ondersteuning lijkt te helpen*
Ouders lijken te vinden dat de ondersteuning die ontwikkeld wordt in het ondersteuningsteam ook daadwerkelijk bijdraagt aan de ontwikkeling van hun kind. Over de hulp en ondersteuning in de thuissituatie zijn ouders minder zeker, maar niet overwegend negatief.

2. Personeelsbeleid

Zoals aangegeven heeft het samenwerkingsverband naast een beperkte bezetting voor management en organisatie, een uitvoeringsorganisatie voor het begeleiden van scholen bij de totstandkoming van (extra) ondersteuning (de adviseurs passend onderwijs) en voor het deskundigenadvies dat voorafgaat aan het besluit betreffende toelaatbaarheid (de TLV-commissie).

Het samenwerkingsverband is gestart met een bezetting in eigen dienst (11.50 fte gemiddeld in 2014 en 10.15 fte gemiddeld in 2015).

Ter ondersteuning van de directeur bestaat de staf verder uit een teamleider van de adviseurs die tevens als verantwoordelijkheid heeft om oplossingen te vinden voor kinderen in risicosituaties en thuiszitters en een managementassistente.

De expertise die door het samenwerkingsverband wordt ingezet voor de uitvoering van arrangementen wordt ingehuurd door het samenwerkingsverband bij de organisaties die tot augustus 2014 de ambulante begeleiding verzorgden: de AED en de SAD. Met beide organisatie zijn langlopende overeenkomsten gesloten die zowel recht doen aan de herbestedingsverplichting van de middelen ambulante begeleiding als de tripartite overeenkomst personele gevolgen passend onderwijs. De inzet, omvang en expertise wordt cyclisch geëvalueerd.

Het samenwerkingsverband hanteert een eigen werkgelegenheidsbeleid en overlegt arbeidsomstandigheden en secundaire arbeidsvoorwaarden met een personeelsvertegenwoordiging. Er is geen beleid dat afwijkt van de cao Primair Onderwijs.

3. Huisvesting

Het samenwerkingsverband is huurder van kantoorruimte en heeft geen verplichtingen aan vastgoed of onderhoud van huisvesting.

In de verslagperiode was het samenwerkingsverband gehuisvest in een kantoorgebouw aan de Lammenschansweg 130d te Leiden. De huurovereenkomst loopt af op 1 juli 2016. Een verlenging van de huurovereenkomst wordt overwogen.

4. Governance

Het thema 'good governance' is regelmatig onderwerp van gesprek geweest in de bestuursvergaderingen. De verenigingsstructuur doet recht aan het belang van betrokkenheid van de leden, de schoolbesturen, bij de beleidsontwikkeling van het samenwerkingsverband. Immers de realisatie van passend onderwijs vindt plaats in de scholen waarvan de leden als schoolbestuur een autonome verantwoordelijkheid hebben. Daarnaast ligt ook de zorgplicht bij de schoolbesturen.

De ALV is in de huidige structuur het toezichthoudend orgaan. De dubbelrol voor schoolbesturen die hierdoor is ontstaan kan echter tot ongewenste effecten leiden.

In het bestuur hebben 7 schoolbestuurders zitting. In aanloop naar de komende planperiode zal de governance structuur nader beschouwd worden.

III. Financieel beleid

1. Analyse financiële situatie

Als we kijken naar de kengetallen levert dat het volgende beeld op:

		ondergrens	bovengrens
Solvabiliteit	0,36% excl 0,40% incl	30%	geen
Liquiditeit	1,56%	0,5	1,5
Rentabiliteit	4,31%	0%	5%
Weerstandsvermogen	4,31%	*	*
Kapitalisatie-factor	11,87%	geen	60%

**Voor weerstandsvermogen is voor samenwerkingsverbanden (nog) geen richtlijn. In ieder geval zijn de bandbreedtes die voor schoolbesturen worden gehanteerd (bijvoorbeeld tussen de 15 en 20%) voor samenwerkingsverbanden veel te hoog, aangezien zij een veel lager risicoprofiel hebben (zie ook Continuïteitsparagraaf, hierin wordt een percentage van 5% gehanteerd).*

De vermogenspositie van het samenwerkingsverband is nog beperkt, wat verklaarbaar is na het eerste jaar na de start van passend onderwijs.

2. Afwijkingen van de begroting

Hoewel de totale begrote en gerealiseerde baten met een gering verschil overeenkomen, is in de oorspronkelijke begroting rekening gehouden met een hogere uitkering in het verlengde van het herfstakkoord 2014. Door het uitblijven van een cao PO, die een voorwaarde was voor het herfstakkoord, zijn deze aanvullende middelen voor samenwerkingsverbanden pas later gerealiseerd (in 2016).

Tijdens 2015 is bezuinigd op de personele lasten, en zijn vacatures bij het samenwerkingsverband niet vervuld.

3. Bestemming resultaat

a. Weerstandsvermogen

Het resultaat wordt toegevoegd aan de algemene reserve, wat daarmee een niveau bereikt van ruim € 125.000,-. Uiteindelijk wordt een weerstandsvermogen van € 300.000,- (5,25% van de lumpsum na aftrek van de plaatsen in het speciaal onderwijs, te bereiken in 2020).

b. Voorzieningen

Er wordt een voorziening voor jubilea opgebouwd, waaraan wordt gedoteerd volgens vaststaande rekenregels m.b.t. het in dienst zijnde personeel. De voorziening bedraagt op 31 december 2015 € 11.561,-.

Er is voor gekozen geen voorziening duurzame inzetbaarheid te vormen. De kosten die hier aan verbonden zijn worden uit de exploitatie bekostigd.

4. Investerings en aanbestedingen

Het samenwerkingsverband heeft weinig materiële investeringen. Deze zijn beperkt tot de kantooruitrusting van medewerkers.

In de verslagperiode is er eveneens geen noodzaak geweest tot openbare of Europese aanbesteding. De meerjarige overeenkomsten waarbij expertise wordt ingehuurd van de AED en SAD zijn gebaseerd op de wettelijk verankerde verplichting tot besteding van middelen ambulante begeleiding (de z.g. “herbestedingsverplichting”) en de landelijke, tripartite overeenkomst inzake de personele gevolgen van de invoering van passend onderwijs.

5. Treasury

Het samenwerkingsverband beheert een betaalrekening en een spaarrekening, waarbij het merendeel van de liquide middelen op de spaarrekening zijn geplaatst. De rentebaten zijn als gevolg van de verder dalende spaarrente gering.

Het samenwerkingsverband heeft geen vermogen geplaatst in aandelen of andere belangen, en verstrekt geen leningen.

Er is nog geen treasurystatuut opgesteld. Dit zal als sluitstuk van de administratieve organisatie in 2016 vorm krijgen.

IV Continuïteit

1. Meerjarenbegroting

In de meerjarenbegroting (zie p.22 e.v.) wordt uitgegaan van een prognose van leerlingenaantallen gebaseerd op de gemiddelde daling vanaf 1 oktober 2011. Daarbij wordt voor het regulier basisonderwijs uitgegaan van een voortzettende krimp van gemiddeld 0,69% en voor het speciaal basisonderwijs een sterkere terugloop, nl. van 4,09%. Uiteraard is het nodig deze prognose jaarlijks bij te stellen op basis van de werkelijkheid.

Het speciaal onderwijs is minder goed voorspelbaar, tenminste als we kijken naar de trend van de laatste jaren. Er wordt rekening gehouden met een lichte groei, met name omdat het nieuwe initiatief “De Sloep” in 2016 nog vanuit groeibekostiging zal worden gefinancierd, maar daarna bekostigd zal zijn vanuit de 1 oktobertelling.

Belangrijkste conclusie t.a.v. de baten blijft dat de aflopende vereveningscorrectie de krimp van het leerlingenaantal ruimschoots compenseert. De aanvankelijke stijging van het speciaal onderwijs zorgt in 2017 en 2018 nog wel voor een “knik” in deze stijgende middelen, maar in beginsel blijven de baten toenemen tot en met 2021, waarna ze evenredig met de leerlingenontwikkeling zullen dalen of stabiel blijven.

Het samenwerkingsverband zal dan ook, ondanks de lichte krimp, de overdracht aan ondersteuningsmiddelen aan het basisonderwijs op hetzelfde niveau handhaven. Dit is voor scholen, zowel voor de verdere ontwikkeling van de ondersteuningsstructuur als voor het realiseren van arrangementen een belangrijk gegeven.

Aangezien met deze krimpprognose niet verwacht mag worden dat het aantal scholen zal teruglopen, wordt in deze meerjarenbegroting ook de omvang van de expertise gehandhaafd, zowel die van het samenwerkingsverband als die van AED en SAD.

Voor de autonome ondersteuning is een bedrag van € 100,- per leerling gehandhaafd voor de basisondersteuning en is voor arrangementen een bedrag opgenomen van € 850.000,- vanaf 2017 voor arrangementen in het regulier onderwijs. Voor de bepaling van dit bedrag is gekeken naar de omvang van de leerlinggebonden financiering (rugzakjes) in het schooljaar voor de start van passend onderwijs.

Voor de allocatie en wijze van inzet van deze middelen worden scenario's uitgewerkt, waarvan het definitieve scenario wordt opgenomen in het ondersteuningsplan. Het bestuur adviseert de leden dan ook hier in de eigen begroting nog niet op vooruit te lopen.

Waar het budget voor de “basisondersteuning” (de € 100,- per leerling) een constante zal zijn, zal het budget voor arrangementen de komende jaren een communicerend vat vormen met de uitgaven die voortkomen uit verwijzing naar het S(B)O. M.a.w. als de verwijzingen weer stijgen, neemt het budget voor arrangementen af en andersom.

In het verslag jaar waren gemiddeld 10,81 fte aan personeelsleden in dienst, waarvan 1 fte directie, 6,82 onderwijspersoneel en 2,99 ondersteunend personeel.

Het ondersteunend personeel zal de komende jaren met 0,8 fte afnemen door natuurlijk verloop, dat niet wordt opgevuld. Het personeel dat het onderwijsveld ondersteund zal naar verwachting ongeveer gelijk blijven (zie meerjarenbegroting).

2. Risicomanagement

De risico's van een samenwerkingsverband zijn van een andere orde dan van een schoolbestuur. Zo is er geen sprake van de exploitatie van gebouwen, en zijn de werkgeversrisico's door het beperkte aantal personeelsleden ook gering.

Bovendien hoeven een aantal risico's niet te leiden tot vergroting van weerstandsvermogen, omdat ze in de exploitatie kunnen worden opgelost. Zoals aangegeven bij de meerjarenbegroting, wordt krimp niet als een risico opgevat maar als een gegeven waarop in de meerjarenbegroting wordt geanticipeerd.

Ook mogelijke, toekomstige groei van het speciaal onderwijs wordt niet gedefinieerd als een financieel risico. Weliswaar is dit niet wenselijk als we kijken naar de doelstellingen van passend onderwijs en van het samenwerkingsverband en zou een dergelijke trend met beleid gemanaged moeten worden, maar in financiële zin vormen uitgaven aan het speciaal onderwijs en de ondersteuningsmiddelen voor het regulier onderwijs een communicerend vat. M.a.w. indien in de toekomst de kosten aan speciaal onderwijs zouden stijgen, kunnen de middelen voor ondersteuning in het regulier onderwijs worden beperkt. Er is dus ook geen noodzaak om een dergelijk risico te vertalen in euro's weerstandsvermogen.

De werkelijke risico's voor een samenwerkingsverband zitten in de kwaliteit van uitvoering van passend onderwijs. Een samenwerkingsverband is vooral faciliterend en begeleidend en uiteindelijk niet uitvoerend. De kwaliteit van de te realiseren basis- en extra ondersteuning wordt bepaald door de scholen en hun besturen. Risico's als het niet realiseren van een afdoende of afgesproken niveau van basisondersteuning moeten dan ook gemanaged worden in overleg met de besturen.

Uiteraard zijn er ook risico's die zich moeten vertalen in weerstandsvermogen. Naast de (beperkte) personele bezetting en dus enige werkgeversrisico's, is er sprake van werkprocessen die bij onzorgvuldige afhandeling tot schaderisico's kunnen leiden, zoals het werkproces om tot een besluit toelaatbaarheid te komen.

Tenslotte kan het samenwerkingsverband voor situaties komen te staan, bijvoorbeeld om onderwijs voor thuiszitters mogelijk te maken of andere situaties waarbij het waarmaken van de zorgplicht door scholen in het geding is, en interventies een financiële bijdrage vragen die het budget voor interventies te boven gaan.

Deze analyse leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van ca. € 300.000,- (5,25% van de lumpsum na aftrek van de ondersteuningsmiddelen voor het speciaal onderwijs, zoals die in 2020 wordt bereikt).

Meerjarenbegroting

Leerlingenaantallen T-1		werkelijk	prognose	prognose	prognose	prognose
regulier basisonderwijs	-0,69%	19.554	19.419	19.286	19.153	19.021
speciaal basisonderwijs	-4,09%	281	270	258	248	238
speciaal onderwijs		332	338	344	344	344
totaal		20.167	20.027	19.889	19.745	19.603
deelnamepercentage SBO		1,42%	1,37%	1,32%	1,28%	1,23%

BATEN		2016	2017	2018	2019	2020
I Rijksbijdragen						
1.	lichte ondersteuning personeel	€ 2.963.307	€ 2.955.684	€ 2.915.108	€ 2.915.108	€ 2.895.029
2.	lichte ondersteuning materieel	€ 145.286	€ 144.286	€ 143.292	€ 142.305	€ 141.325
3.	zware ondersteuning personeel	€ 6.120.504	€ 6.101.889	€ 6.056.959	€ 6.012.458	€ 5.968.377
	correctie i.v.m. verevening	€ -769.130	€ -647.072	€ -531.703	€ -371.189	€ -140.450
	SO-plaatsen 1 oktober personeel	€ -3.301.890	€ -3.361.060	€ -3.445.046	€ -3.445.046	€ -3.445.046
4.	zware ondersteuning materieel	€ 595.248	€ 590.861	€ 586.516	€ 582.213	€ 577.949
	correctie i.v.m. verevening	€ -102.172	€ -85.957	€ -70.632	€ -49.309	€ -18.657
	SO-plaatsen 1 oktober materieel	€ -292.962	€ -298.278	€ -305.437	€ -305.437	€ -305.437
5.	impuls schoolmaatschappelijk werk	-0,69% € 43.970	€ 43.666	€ 43.365	€ 43.066	€ 42.769
	totaal rijksbijdragen	€ 5.402.162	€ 5.444.018	€ 5.392.423	€ 5.524.168	€ 5.715.858
II Overige baten						
1.	inkomend grensverkeer sbo	€ 50.400	€ 8.600	€ 12.900	€ 17.600	€ 22.000
2.	financiële baten	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
3.	overige baten	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
	totaal overige baten	€ 50.400	€ 8.600	€ 12.900	€ 17.600	€ 22.000
	totaal baten	€ 5.452.562	€ 5.452.618	€ 5.405.323	€ 5.541.768	€ 5.737.858

OVERDRACHTEN (overige negatieve baten)

I		Autonome ondersteuning (regulier onderwijs)									
1.	regulier onderwijs € 100,- per leerling	€	1.955.400	€	1.941.932	€	1.928.556	€	1.915.272	€	1.902.080
2.	overgangsregeling LGF		<i>tot 1-8</i> € 475.000								
3.	arrangementen		<i>vanaf 1-8</i> € 220.000		€ 850.000	€	850.000	€	850.000	€	850.000
II		Gespecialiseerd onderwijs									
1.	overdracht SBO >2%	€	-	€	-	€	-	€	-	€	-
2.	groei SBO peildatum 1 februari		<2% € -		€ -		€ -		€ -		€ -
3.	uitgaand grensverkeer SBO	€	4.300	€	8.600	€	12.900	€	17.600	€	22.000
4.	groei SO peildatum 1 februari	€	300.000	€	150.000	€	150.000	€	150.000	€	150.000
5.	Houtmarkt		<i>tot 1-8</i> € 65.450								
6.	Jonge Risico Kinderen (H.2.0)		<i>vanaf 1-8</i> € 91.667		€ 45.000		€ -		€ -		€ -
7.	Jonge Risico Kinderen (H.2.0) incidenteel (opstart)	€	20.000	€	-	€	-	€	-	€	-
totaal overdrachten			€ 3.131.817		€ 2.995.532		€ 2.941.456		€ 2.932.872		€ 2.924.080
					57,4%				54,9%		
							54,4%		52,9%		51,0%

LASTEN		2016	2017	2018	2019	2020
I management & organisatie						
1.1.	loonkosten M&O (directie en staf 2,86 fte)	€ 236.000	€ 236.000	€ 236.000	€ 236.000	€ 236.000
1.2.	personeel van derden	€ 55.700	€ 55.700	€ 55.700	€ 55.700	€ 55.700
1.3.	reis- en verblijfskosten	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000
1.4.	arbozorg	€ 4.500	€ 4.500	€ 4.500	€ 4.500	€ 4.500
1.5.	professionalisering (eigen personeel)	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
1.6.	overige personeelskosten	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
2.1.	huisvesting huur all-in	€ 70.000	€ 70.000	€ 70.000	€ 70.000	€ 70.000
2.2.	kantoorkosten	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000
2.3.	afschrijvingen	€ 5.900	€ 5.900	€ 5.900	€ 5.900	€ 5.900
2.4.	verzekeringen	€ 3.300	€ 3.300	€ 3.300	€ 3.300	€ 3.300
2.5.	aansluitingen, abonnementen, contributies	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000
2.6.	administratie en beheer	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000
2.7.	accountancy	€ 5.500	€ 5.500	€ 5.500	€ 5.500	€ 5.500
3.	PR en communicatie (incl. website)	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000
4.	OPR faciliteiten	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000
5.	bestuurskosten/representatie	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000
6.	onvoorzien	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
	<i>sub</i>	€ 467.900	€ 467.900	€ 467.900	€ 467.900	€ 467.900
			8,6%		8,6%	
					8,7%	
					8,4%	
						8,2%

II uitvoeringsorganisatie swv																	
1.1.	loonkosten uitvoerend personeel swv	€	689.000		€	689.000		€	689.000	€	689.000		€	689.000			
1.2.	dotatie personele voorziening	€	10.000		€	10.000		€	10.000	€	10.000		€	10.000			
1.3.	inhuur expertise (AED en SAD)	€	879.653		€	879.653		€	879.653	€	879.653		€	879.653			
2.1.	kringen faciliteiten	€	40.000		€	40.000		€	40.000	€	40.000		€	40.000			
2.2.	schoolmaatschappelijk werk (JGT)	€	43.970		€	43.666		€	43.365	€	43.066		€	42.769			
2.3.	studiedagen en bijeenkomsten	€	50.000		€	50.000		€	50.000	€	50.000		€	50.000			
2.4.	ruimte voor nieuw beleid	€	-		€	120.000		€	130.000	€	270.000		€	470.000			
2.4.	groeidocument	€	6.000		€	6.000		€	6.000	€	6.000		€	6.000			
2.5.	monitoring	€	30.000		€	30.000		€	30.000	€	30.000		€	30.000			
2.6.	PO/VO	€	15.000		€	15.000		€	15.000	€	15.000		€	15.000			
3.	interventies directie	€	15.000		€	30.000		€	30.000	€	30.000		€	30.000			
4.	onvoorzien	€	10.000		€	10.000		€	10.000	€	10.000		€	10.000			
	<i>sub</i>	€	1.788.623	32,8%	€	1.923.319	35,3%	€	1.933.018	35,8%	€	2.072.719	37,4%	€	2.272.422	39,6%	
III overige lasten																	
	dotatie algemene reserve	<i>sub</i>	€	60.000	1,10%	€	60.000	1,10%	€	60.000	1,11%	€	60.000	1,08%	€	60.000	1,05%
	totaal lasten		€ 2.316.523		€ 2.451.219		€ 2.460.918		€ 2.600.619		€ 2.800.322						
RESULTAAT																	
			2016		2017		2017		2017		2017		2017		2017		
	<i>baten</i>	€	5.452.562		€	5.452.618		€	5.405.323		€	5.541.768		€	5.737.858		
	<i>overdrachten</i>	€	3.131.817		€	2.995.532		€	2.941.456		€	2.932.872		€	2.924.080		
	<i>lasten</i>	€	2.316.523		€	2.451.219		€	2.460.918		€	2.600.619		€	2.800.322		
		€	4.223		€	5.867		€	2.949		€	8.277		€	13.456		
	<i>opbouw weerstandsvermogen (einde jaar)</i>	€	60.000		€	120.000		€	180.000		€	240.000		€	300.000	5,25%	

VASTGESTELD IN DE ALV d.d. 6 april 2016

lumps

V Rapport interne toezichthouder

Tijdens de verslagperiode heeft de ledenvergadering als toezichthouder gefunctioneerd en daarbij zowel het ondersteuningsplan, het beleid going concern als de begrotingen en dit bestuursverslag en jaarrekening beoordeeld.

Voor actief toezicht wordt deze werkwijze te beperkt gevonden. Het samenwerkingsverband neemt dan ook opnieuw de governance onder de loep. Vanaf 2016 wordt gewerkt met een auditcommissie die de bedrijfsvoering volgt. Deze auditcommissie bestaat uit schoolbestuurders (leden van de algemene ledenvergadering) die de bedrijfsvoering volgen in overleg met de penningmeester de directeur en de controller.

Bijlage 1 Aangesloten schoolbesturen

BG	Bestuursnaam	Adres	Postcode	Woonplaats
42504	St. Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden	Maresingel 3	2316 HA	LEIDEN
42542	St. Voorschotense Openbare School	Multatulilaan 92	2251 ZM	VOORSCHOTEN
41431	St. Openbaar Primair Onderwijs Alphen ad Rijn	Postbus 2053	2400 CB	ALPHEN A/D RIJN
13682	Openbaar Primair Onderwijs Oegstgeest	Postbus 1194	2340 BD	OEGSTGEEST
32515	Ver. t.inst. en best. vd CBS Joris de Witte	Jan Wolkerslaan 16	2343 BK	OEGSTGEEST
36739	Vereniging voor Voorbereidend Onderwijs	Rapenburg 129-131	2311 GM	LEIDEN
37233	Vereniging Hofdijckschool	Hazenboslaan 1	2343 SE	OEGSTGEEST
40048	Stichting Islamitische Basisscholen	Smaragdlaan 50	2332 JR	LEIDEN
40540	Prot. Chr. Schoolvereniging Voorschoten	Postbus 122	2250 AC	VOORSCHOTEN
40653	st. Prot. Chr. Scholen Leiden	Mariënpoolstraat 4	2334 CZ	LEIDEN
40745	Stg. Kath. en Openbaar Onderwijs Noord-Hofland	Kuyperbrink 12	2253 VX	VOORSCHOTEN
40969	Stg. Samenw. Basisscholen Alkemade	Watergang 1B	2377 BT	OUDE WETERING
41316	Stg. Prot. Chr. Basisonderwijs Leiderdorp	Marjoleintuin 58	2353 PL	LEIDERDORP
41324	St. Montessori Onderwijs Zuid Holland	Preludeweg 15-17	2402 HB	ALPHEN A/D RIJN
41447	St. RK Alg. Bijz. en Op. PO Panta Rhei	Postbus 103	2270 AC	VOORBURG
41675	St. Openbare Basisscholengemeenschap Leiderdorp	Postbus 104	2350 AC	LEIDERDORP
41807	St. ABS Oegstgeest	Gallaslaan 15	2353 CM	LEIDERDORP
46243	Stichting Nutsschool Voorschoten	Elstlaan 6	2252 LC	VOORSCHOTEN
57266	Stg. Confessioneel Onderwijs Leiden	Mariënpoolstraat 4	2334 CZ	LEIDEN
75206	Stg. Katholieke Scholen Oegstgeest	Rembr. van Rijnlaan 26	2343 SR	OEGSTGEEST
96617	Eerste Leidse Schoolvereniging	PC Hooftlaan 12	2332 AX	LEIDEN
21668	Bestuur SWV PPO regio Leiden	Lammenschansweg 130D	2321 JX	LEIDEN
41359	St. Vrije Scholen Rijnstreek	Maresingel 19	2316 HA	LEIDEN
68329	Stichting Katholiek Onderwijs Wassenaar	Postbus 2012	2240 CA	WASSENAAR
74492	Prot. Chr. Onderwijs Wassenaar	Postbus 421	2240 AK	WASSENAAR
41805	St. Speciaal Onderwijs Leiden	Donizettilaan 1a	2324 BE	LEIDEN
30968	Prof. Dr. Leo Kanner Onderwijsgroep	Touwbaan 42C	2352 CZ	LEIDERDORP
41646	Gereformeerd Primair Onderwijs West-Nederland	's-Molenaarsweg 1	2401 LL	ALPHEN A/D RIJN
98255	Vereniging Montessori Wassenaar	Zanderijpad 10	2242 GW	WASSENAAR
31019	Wassenaarse Schoolvereniging Kievietsschool	Buurtweg 16	2244 AD	WASSENAAR
3985	Vereniging Nutsschool Wassenaar	Zijllaan 39	2242 CA	WASSENAAR
41829	St. Openbaar Primair Onderwijs Wassenaar	Bloemcampiaan 52	2244 EE	WASSENAAR
41047	Vereniging De Vlieger	Boerhaavelaan 298	2334 EZ	LEIDEN